

PRAKTIJK

Eigenaarschap bij bewegingsonderwijs

Is het mogelijk om kinderen eigenaarschap te geven tijdens bewegingsonderwijs? Door het werken met een gymportfolio is op de A. Bekemaschool in Duivendrecht een methode ontwikkeld waarbij kinderen tijdens de gymles eigenaarschap ervaren en eigen keuzes leren maken in hun leerproces.

Zoek het zelf uit

Het werken met een portfolio tijdens de gymles en het daarbij behorende eigenaarschap voor kinderen komt voort uit mijn eigen ervaring met bewegingsonderwijs. Ik herinner me dat ik als leerling zelf tijdens de gymles de handstand kreeg aangeboden. De beweging werd niet door de leerkracht voorgedaan; de meester was op leeftijd en voelde zich niet meer lenig genoeg. Een van de leerlingen deed het ook niet voor en we kregen er ook geen uitleg over. Ik moest eigenlijk zelf uitzoeken en ontdekken hoe de beweging eruitzag en in elkaar zat. Ik heb toen zelf klasgenoten bevroegd, bij de turnvereniging navraag gedaan en op internet gekeken. Na drie weken keihard werken in de les werd ik beloond voor mijn inzet en kreeg ik een voldoende voor de handstand. De leerkracht vertelde erbij dat ik ontzettend hard gewerkt had en dat hij trots op me was. Zelf was ik ook erg trots op mijn resultaat en vooral op de ontwikkeling die ik had doorgemaakt in mijn leerproces.

Het moment naderde dat we ons rapport kregen. Toen ik het rapport opensloeg, was ik erg teleurgesteld. Al mijn resultaten voor gym, waaronder de gewraakte handstand, waren op één hoop gegooid en in één totaalcijfer voor toetsvaardigheid samengevoegd. In mijn ogen werd ik erg tekort gedaan, omdat dit ene cijfer niets zei over mijn ontwikkeling en de moeite die ik had gedaan voor het vak. Deze ervaring is voor mij wellicht de belangrijkste reden geweest om later als leerkracht op mijn school het gymportfolio te introduceren.

Visie van de school

Op de A. Bekemaschool wordt in alle groepen met een portfolio gewerkt. In een portfolio houden kinderen hun ontwikkeling bij op verschillende terreinen, bijvoorbeeld de zaakvakken, taalontwikkeling (woordenschat) en de creatieve vakken. De school werkt thematisch; elke drie tot vier weken staat een bepaald thema centraal. Iedere leerling legt op zijn eigen manier in zijn portfolio de antwoorden vast op de vragen die tijdens de themaweek worden behandeld. In groep 1-2 beantwoorden de kinderen één vraag per thema, in groep 3-4 drie vragen en in groep 5-8 vijf vragen. De kinderen kunnen dit portfolio vervolgens gebruiken om hun ontwikkeling te bekijken of ze kunnen het als naslagwerk inzien.

Gymportfolio

Aan het einde van het leerjaar voegen mijn leerlingen het door mij ontwikkelde 'gymportfolio' toe aan hun portfolio. In dit gymportfolio kan ieder kind op overzichtelijke wijze zijn ontwikkeling op het gebied van toetsvaardigheid zien. Ook bevat het bepaalde 'trotsmomenten' van het kind: een foto, een werkje of een product waar het kind zelf heel trots op is. Zo kan het voorkomen een leerling mij vraagt een foto te maken van zijn handstand, salto, enzovoort... voor in het gymportfolio!

Rob Falize is leerkracht bewegingsonderwijs op de A. Bekemaschool in Duivendrecht

Naam: _____ Groep: _____

Schooljaar: _____

Mikken	Eis 1	Eis 2	Eis 3	Eis 4
	Ik ben in staat om één voet voor en één voet achter neer te zetten en raak te gooien vanaf 5m.	Ik ben in staat om bovenhands te gooien met één hand en raak te gooien vanaf 7m.	Ik ben in staat om strak vooruit te gooien en doel te raken vanaf 10m.	Ik ben in staat een bewegend doel te raken vanaf 10m.
Wat kan ik al:	0 0 0 1 2 3	0 0 0 1 2 3	0 0 0 1 2 3	0 0 0 1 2 3

Koprol/salto	Eis 1	Eis 2	Eis 3	Eis 4
	Ik ben in staat om recht vooruit te rollen en mijn kin op de borst te houden.	Ik ben in staat om recht vooruit te rollen en gelijk tot stand te komen vanaf schuin vlak.	Ik ben in staat een tipsalto te maken en te landen op mijn voeten. <i>Vangers zijn verplicht!</i>	Ik ben in staat om een salto te maken (uit trampoline of met aanloop). <i>Vangers zijn verplicht!</i>
Wat kan ik al:	0 0 0 1 2 3	0 0 0 1 2 3	0 0 0 1 2 3	0 0 0 1 2 3

Touwen zwaaien	Eis 1	Eis 2	Eis 3	Eis 4
	Ik ben in staat om 5x heen en weer te zwaaien en op de voeten of bank te landen. Ik zit op de knoop.	Ik ben in staat om 5x heen en weer te zwaaien en op mijn voeten of bank te landen. Ik sta op de knoop.	Ik ben in staat om heen en weer te zwaaien en te landen op een vlak in de lucht.	Ik ben in staat om tijdens het zwaaien een pitenzakje op te pakken, het pitenzakje te 'scoren' in de mand en vervolgens weer te landen op de voeten op de bank.
Wat kan ik al:	0 0 0 1 2 3	0 0 0 1 2 3	0 0 0 1 2 3	0 0 0 1 2 3

Handstand	Eis 1	Eis 2	Eis 3	Eis 4
	Ik kan de handstand uitvoeren en gebruik het klimrek als hulpmiddel (ca. 10 sec. blijven staan).	Ik kan de handstand uitvoeren en gebruik de muur als hulpmiddel (ca. 10 sec. blijven staan).	Ik kan de handstand uitvoeren zonder hulp van iets of iemand en ik kan 10 sec. blijven staan.	Ik ben in staat om de overslag zelfstandig uit te voeren en op mijn voeten te landen.
Wat kan ik al:	0 0 0 1 2 3	0 0 0 1 2 3	0 0 0 1 2 3	0 0 0 1 2 3

Acrogym	Eis 1	Eis 2	Eis 3	Eis 4
	Ik ben in staat om 5 oefeningen te verzinnen en deze uit te (laten) voeren.	Ik ben in staat om in drietalen te werken en opdrachten uit te voeren van de kaart.	Ik ben in staat om in groepsverband te werken en opdrachten uit te voeren van de kaart.	Ik ben in staat om meerdere rollen te vervullen tijdens het bouwen van een toren.
Wat kan ik al:	0 0 0 1 2 3	0 0 0 1 2 3	0 0 0 1 2 3	0 0 0 1 2 3

Verspringen	Eis 1	Eis 2	Eis 3	Eis 4
	Ik ben in staat om een goede aanloop uit te voeren.	Ik ben in staat om voor de streep af te zetten.	Ik ben in staat om op mijn voeten te landen.	Ik ben in staat om een goede techniek te laten zien.
Wat kan ik al:	0 0 0 1 2 3	0 0 0 1 2 3	0 0 0 1 2 3	0 0 0 1 2 3

Klimmen	Eis 1	Eis 2	Eis 3	Eis 4
	Ik ben in staat mijn handen en voeten goed te gebruiken en neer te zetten.	Ik ben in staat om omhoog te klimmen tot een aangegeven hoogte.	Ik ben in staat om door het klimrek te weven of te klimmen en te landen.	Ik ben in staat om alternerend omhoog te klimmen.
Wat kan ik al:	0 0 0 1 2 3	0 0 0 1 2 3	0 0 0 1 2 3	0 0 0 1 2 3

A. Bekemaschool

Werken aan het gymportfolio

Voor het werken aan het portfolio tijdens de gymles heb ik een aantal regels vastgesteld. Eén ervan is dat we drie 'toestellessen' achter elkaar met hetzelfde toestel werken. Doordat de kinderen namelijk veelvuldig met hetzelfde toestel in aanraking komen, wordt het leerresultaat vergroot. Ook sluit het aan bij het thematisch werken op school.

Tijdens de eerste les introduceer ik het toestel en oefenen de kinderen de beweging. Tijdens de tweede les oefenen ze de beweging wederom. In de derde les oefenen ze de beweging voor de laatste keer en sluiten ze de beweging af. Tijdens de introductie van het toestel en de beweging (les 1), noem ik vier eisen die aan de beweging worden gesteld en laat ik deze zien. Deze eisen zijn dus aan het begin van les 1 al duidelijk, waardoor ik direct voorspelbaarheid creëer waar de kinderen vervolgens drie lessen mee aan de slag kunnen. In deze drie lessen staan in het totaal vier situaties uit, waarop de kinderen de beweging kunnen oefenen. Een kind mag zelf kiezen op welk van de vier manieren hij de beweging wil aanleren. Hierdoor ervaart het kind eigenaarschap over zijn eigen ontwikkeling. Voor iedere leerling is de mogelijkheid gecreëerd zich op zijn eigen niveau te ontwikkelen: door gebruik te maken van differentiaties geef ik als leerkracht ruimte voor onderlinge verschillen tussen leerlingen.

Voor hun leerproces kunnen de kinderen zowel de leerkracht als elkaar 'gebruiken': tijdens de lessen is er ruimte voor onderling overleg of voor een gesprekje met de leer-

kracht, waarbij de hulpvraag van het kind naar voren komt. Aan het eind van de derde les sluiten de leerlingen de beweging af. Er zit geen druk op het afsluitmoment, maar het afsluiten gebeurt snel en onverwacht voor de leerlingen. Het doel van het portfolio is dat ieder kind aan het eind van de drie lessen trots kan zijn op de ontwikkeling die het heeft doorgemaakt.

Gebruik in de praktijk

Elk gymtoestel dat we gedurende het schooljaar bij toestelvaardigheid behandelen, staat op het gymportfolio vermeld. In een overzichtelijk schema met vier kolommen staan voor elk gymtoestel de vier eisen vermeld die aan die beweging worden gesteld (zie kopieerbladen). Stel je voor: een leerling haalt bij het onderdeel handstand aan het eind van les 1 eis 2; dan kleurt hij bolletje 1 bij eis 2. Als hij vervolgens bij les 2 tot eis 3 komt, kleurt deze leerling bolletje 2 bij eis 3. En als de leerling in les 3 eis 4 haalt, dan kleurt hij bolletje 3 bij de vierde eis. Bij de laatste beoordeling kijkt de leerkracht mee en gaat hij een gesprekje aan met de leerling. Vragenderwijs bespreekt de leerkracht de ontwikkeling van de leerling; de evaluatie wordt dus grotendeels gedaan door de leerling zelf. De leerkracht noteert samen met de leerling de beoordeling en parafeert het portfolio. Dit is het moment waarop de leerling het toestel en de bijbehorende beweging officieel heeft afgerond. Iedere leerling kan met trots terugkijken op het behaalde resultaat.

Meer weten?

Op de website van JSW vind je onder 'Downloads' een filmpje van Rob Falize, waarin je kunt zien hoe hij samen met een leerling een blad uit het gymportfolio invult. Ook vind je daar, naast de bladen op pagina 26 en 27, extra kopieerbladen voor verschillende toestelvaardigheden.

A. Bekemaschool

Voor het werken met het gymportfolio zijn regels vastgesteld